

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye A szociális beruházások hatásai a foglalkoztatásra és az államháztartásra (saját kezdeményezésű vélemény)

(2014/C 226/04)

Előadó: **Wolfgang GREIF**

2013. szeptember 19-én az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság úgy határozott, hogy eljárási szabályzata 29. cikkének (2) bekezdése alapján saját kezdeményezésű véleményt dolgoz ki a következő tárgyban:

A szociális beruházások hatásai a foglalkoztatásra és az államháztartásra

(saját kezdeményezésű vélemény).

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Foglalkoztatás- és szociálpolitika, uniós polgárság” szekció 2014. március 12-én elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2014. március 25–26-án tartott, 497. plenáris ülésén (a március 26-i ülésnapon) 205 szavazattal 6 ellenében, 3 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Összefoglalás

1.1 Az EGSZB üdvözli az Európai Bizottság szociális beruházási csomagját, mindenekelőtt azt a kifejezett paradigmaváltást, hogy a szociális beruházásokat ne egyoldalúan költségtenyezőnek, hanem jövőorientált befektetésnek tekintsük.

1.2 Ebből kiindulva az EGSZB rávilágít a szociális beruházások többszörösen kedvező hatásaira, különösen a munkaerőpiac és az államháztartás tekintetében, az alábbi területeken:

- szociális szolgáltatások és gyermekgondozás,
- oktatás és az ifjúsági munkanélküliség elleni küzdelem,
- a foglalkoztatás elősegítése,
- egészségmegőrzés és tevékeny időskor,
- szociális lakhatás és akadálymentes társadalom,
- szociális vállalkozó szellem.

1.3 Feltárjuk egyben a kedvező hatásmechanizmusokat és kimutatjuk, hogy

- a szociális szolgáltatások kibővítése Európa-szerte komoly hatással van a foglalkoztatásra,
- a jól tervezett, hatékony és célirányos szociális beruházások tartósan tehermentesítik az államháztartásokat, így nem tekinthetők az államháztartási konszolidáció konkurenciájának,
- szociális téren a „nem cselekvésnek” is „ára” van, és az elmulasztott szociális beruházásokból gyakran jóval magasabb költségek adódnak,
- a jóléti államra irányuló befektetések nemcsak szociális előrelépést jelentenek, de gazdasági és fiskális szempontból is hasznosak.

1.4 A szociális, gazdasági, fiskális és társadalmi haszon, azaz a szociális beruházások többszörös hozadéka annál magasabb, minél jobban beágyazódnak a beruházások egy hiteles makrogazdasági és intézményi keretbe.

1.5 Egy átfogó szociális beruházási csomag következetes és sikeres végrehajtásához az EGSZB szerint az alábbi alapvetően fontos követelmények kapcsolódnak:

- Ahhoz, hogy meggyőző legyen az irányváltás a (preventív) szociális beruházások felé, el kell térni az egyoldalú, szigorú megszorító politikától. Az EGSZB nyomatékosan kéri egy, a GDP 2 %-át kitevő európai konjunktúra- és beruházási program megvalósítását.
- Pénzügyi garanciák és megfelelő keretfeltételek nélkül nem lehet kiaknázni a szociális beruházásokban rejlő lehetőségeket. A következő költségvetési kiigazítások során a közkiadások hatékonyságának és célravezetőségének fokozása mellett elkerülhetetlen különböző új bevételi források feltárása is.

- A szociális beruházásoknak állandó helyet kell kapniuk az Európa 2020 stratégiában és az európai szemeszterben. Az éves növekedési jelentésekben és az országspecifikus ajánlásokban külön figyelmet kell fordítani rájuk.
- Az EGSZB támogatja az Európai Bizottságban kezdeményezett vitát arról, hogy a költségvetési egyensúlyi szabály („arany szabály”) alapján a GMU fiskális szabályrendszere keretében a szociális beruházásokat is vegyék ki az állami nettó hiány kiszámításából.
- Törekedni kell módszertani előrelépésekre és megfelelő eszközök kifejlesztésére a szociális beruházások számbeli gyarapodásából eredő (kedvező) hatások méréséhez, illetve a szociális mutatók finomítására a GMU intézményi keretében.
- Az EGSZB kéri, hogy az Európai Bizottság dolgozzon ki egy céltudatosabb és hosszabb távú (legalább 2020-ig szóló) szakpolitikai ütemtervet a szociális beruházási csomag végrehajtásához.

2. Bevezetés

2.1 Az EGSZB azt az álláspontot képviseli, hogy éppen most, válság idején, rendkívül nagy az igény szociális beruházásokra, hogy ellensúlyozni lehessen az elszegényedés egyre nagyobb kockázatát. Az ilyen beruházásokban Európában sok foglalkoztatási lehetőség rejlik, melyeket magán- és állami beruházásokkal kell kiaknázni. ⁽¹⁾

2.2 Ezért az EGSZB örömmel vette a szociális beruházási csomagot, ⁽²⁾ amelyben az Európai Bizottság arra kéri a tagállamokat, hogy fektessenek nagyobb hangsúlyt a szociális beruházásokra, illetve mindenekelőtt arra a kifejezett paradigmaváltásra, hogy a szociális beruházásokat ne egyoldalúan költségtenyezőnek, hanem jövőorientált befektetésnek kell tekinteni. ⁽³⁾

2.3 Megállapításra került az is, hogy a hatás- és eredményorientált, valamint a gyakorlatban következetesen végrehajtott szociális beruházások tartósan növelik az emberek foglalkoztatási esélyeit, és fontos hozzájárulást jelentenek az Európa 2020 stratégia foglalkoztatáspolitikai céljainak eléréséhez.

2.4 Ezért az EGSZB arra is kérte az Európai Bizottságot, hogy terjesszen elő konkrét végrehajtási tervet a szociális beruházási csomaghoz.

2.5 Az európai bizottsági kezdeményezés gyenge pontja, hogy nyitva maradt a finanszírozás kérdése. Emellett felmerült, hogy a szociális beruházások számbeli gyarapodását szolgáló javaslatok sikeres végrehajtása nem realiztikus, ha nem módosítják az egyoldalú kiadáscsökkentések uralkodó politikáját.

2.6 Jelen vélemény ezekből a tényekből építkezik, amikor rámutat a szociális beruházások többszörösen kedvező hatásaira – különösen a munkaerőpiac és az államháztartás tekintetében –, illetve konkrét kéréseket és ajánlásokat fogalmaz meg a szociális beruházási csomag végrehajtásával kapcsolatban.

3. Általános megjegyzések a szociális beruházások „többszörös hozadéka” kapcsán – szociális, gazdasági, fiskális és társadalmi haszon

3.1 Az Európai Bizottság szerint a szociálpolitika három alapvető funkciót tölt be: ⁽⁴⁾ védelmet nyújt különféle kockázatoknak kitett emberek számára, stabilizálja a gazdaságot és szociális beruházásokat valósít meg. Ez a különbségtétel nem jelenti az egyes funkciók egymástól való elhatárolását, sokkal inkább az aktív politikai döntéshozatal lehetőségeit tárja elé. Ügyelni kell ugyanakkor a politikaterületek komplementaritására és az (intézményi) keretfeltételekre, amivel végeredményben a társadalmi kohézió is lehetővé válik.

⁽¹⁾ HL C 11., 2013.1.15., 8. o.

⁽²⁾ COM(2013) 83 final.

⁽³⁾ HL C 271., 2013.9.19.

⁽⁴⁾ COM(2013) 83 final, 3. o.

3.2 Nemcsak az EGSZB-ben, de egyre inkább a kutatásokban⁽⁵⁾ és az uniós politikákban is elterjedt az a felismerés, hogy a jóléti államra irányuló befektetések nemcsak szociális előrelépést jelentenek, de gazdasági és fiskális szempontból is hasznosak.⁽⁶⁾ Hiányoznak ugyanakkor az összehasonlítható normák, amelyek segítségével fel lehet térképezni és értékelni lehet a szociális beruházások összes kedvező külső hatását.

3.3 Kétségtelen azonban, hogy a jól tervezett, hatékony és célirányos szociális beruházások – a kitűzött intézkedések országspecifikus kialakításától és mértékétől függően – többszörösen pozitív hatással járnak: meglévő szociális igényeket elégitenek ki és foglalkoztatási lehetőségeket teremtenek, előmozdítják az esélyegyenlőséget (a nemek között is), miközben a növekvő foglalkoztatás és a csökkenő munkanélküliség nagymértékben kompenzálja a felmerülő költségeket. A szociális beruházások befektetés jellege abban jut kifejezésre, hogy általában nem indulhatunk ki közvetlen „hozamból”, de idővel pozitív hatások bontakoznak ki (például képzési beruházások, gyermekgondozás, egészségmegőrzés, életkornak megfelelő munkakörülmények).

3.4 A szociális beruházások „többszörös hozadéka” annál magasabb, minél jobban beágyazódnak a beruházások egy komplementer, intézményes és átfogó politikai keretbe. Stratégiai tervezésre és strukturált nyomon követésre van szükség az Európa 2020 stratégia céljainak jegyében.

3.5 Tekintettel a jelenleg drámai mértékű és várhatóan a közeljövőben sem csökkenő munkanélküliségre, a szociális beruházások fellendítése számottevően hozzájárulhat a növekedés és a foglalkoztatás fokozásához. A meglévő foglalkoztatási potenciálok kiaknázásához egy olyan politika következetes alkalmazására van szükség, amely a társadalomban és a gazdaságban egyaránt részvételi lehetőségeket nyit. Ebben alapvetően fontos szerepet kapnak a hatás- és eredményorientált, jövőbe tekintő szociális beruházások, különösen a szociális szolgáltatások kiépítése, amelynek általánosságban az állami eszközfelhasználás bármely más formájánál nagyobb foglalkoztatásélenkítő hatást tulajdonítanak.

3.6 A kedvező munkaerő-piaci hatások mellett a szociális beruházások tehermentesíthetik az államháztartást, így nem tekinthetők az államháztartási konszolidáció konkurenciájának. Az EGSZB már megállapította, hogy az általános vélekedés szerint kudarcot vallott az a próbálkozás, hogy gazdasági lassulás idején egyoldalúan kiadáscsökkentéssel érjék el az államháztartás konszolidációját.⁽⁷⁾ A bevételek és kiadások közötti közép- és hosszú távú egyensúly inkább úgy jöhet létre, ha a strukturális gondokat beruházásokkal kezelik, és így hosszú távon ismét bővül az állami költségvetések mozgásteret. Aktuális elemzések azt mutatják, hogy az Európa 2020 stratégia céljainak megfelelő inkluzív növekedés ösztönzése és a foglalkoztatási kvóták eszerinti emelése azt eredményezné, hogy az államháztartások mozgásteret EU-szerte akár 1 000 milliárd euróval növekedne.⁽⁸⁾

3.7 Figyelembe kell továbbá venni, hogy különösen szociális téren a „nem cselekvésnek” is „ára” van, és az elmulasztott szociális beruházásokból gyakran jóval magasabb költségek adódnak. Ez az elképzelés, mely szerint a helyreállítás drágább, mint a megelőzés, több európai bizottsági közleményben is megjelenik.⁽⁹⁾ A szociális beruházások rövid távon valóban költségeket jelentenek, de közép- és hosszú távon előnyösek a társadalmi jólét szempontjából, és nagyobb költségvetési bevételeket generálnak, amelyek ráadásul jelentősen csökkentik a jövőben jelentkező költségeket.⁽¹⁰⁾

3.8 Nem minden szociális kiadás minősül feltétlenül szociális beruházásnak. Egyes szociális szolgáltatásoknak alapvetően fogyasztásgeneráló hatásuk van (ilyenek például a nyugdíjak és a munkanélküli segély). Az EGSZB azonban mindig is kiemelte, hogy az erős szociális biztonsági rendszerekre irányuló beruházásoknak (különösen válság idején) fontos szerepük van a fogyasztás és a konjunktúra élénkítésében, mivel automatikus stabilizátorként megalapozzák a bevételeket és a keresletet, és így segítik az európai válságok leküzdését.⁽¹¹⁾

⁽⁵⁾ Social and employment policies for a fair and competitive Europe – Background paper [Foglalkoztatási és szociálpolitika a tisztességes és versenyképes Európáért – háttérdokumentum], Foundation Forum 2013, Eurofound, Dublin, 16. o.

⁽⁶⁾ Lásd a 4. lábjegyzetet.

⁽⁷⁾ Lásd a 3. lábjegyzetet.

⁽⁸⁾ EPC Issue Paper No. 72, 2012. november.

⁽⁹⁾ MEMO/03/58, 2003. március 19. és COM(2013) – IP/13/125.

⁽¹⁰⁾ Például COM(2013) 83 final, 2. o.

⁽¹¹⁾ HL C 133., 2013.5.9., 44. o. 4.4.2. pont.

4. A szociális beruházások hatása – példák

4.1 **Beruházások szociális szolgáltatások terén.** Ha többet ruházunk be a szociális infrastruktúra (pl. ápolás, idősgondozás, egészségügy, fogyatékos személyeknek nyújtott szolgáltatások, támogatott lakhatás, tanácsadók stb.) rendelkezésre bocsátásába és támogatásába, azzal munkahelyeket teremtünk, egyben jelentős mértékben hozzájárulunk a magasabb munkaerő-piaci részvételhez,⁽¹²⁾ illetve közép- és hosszú távon elősegítjük az államháztartások tehermentesítését⁽¹³⁾ és a regionális gazdaság élénkülését. Az Európai Bizottság számításai szerint ha az egészségügyben a foglalkoztatás éves növekedése 0,5 %, akkor az ágazatban 2020-ra legalább egymillióval több munkahely várható.⁽¹⁴⁾ Az EGSZB már több ízben rámutatott arra, hogy ezeket a munkahelyeket mind a köz-, mind a magánszférában színvonalas foglalkoztatási körülmények és méltányos díjazás kell hogy jellemezzék.⁽¹⁵⁾

4.2 **Beruházások a gyermekgondozás terén.** Számos tanulmány a gyermekgondozás példáján mutatja be, hogy célirányos beruházások segítségével a szociális eredményeket össze lehet kötni a versenyképesség növelésével.⁽¹⁶⁾ Újabb számítások azt mutatják, hogy a gyermekgondozás terén a barcelonai célok elérésére irányuló állami beruházások a számottevő foglalkoztatási hatások mellett egyértelmű többletbevétel is jelentenek az állam számára. Egy Ausztriáról szóló tanulmány⁽¹⁷⁾ például rámutat arra, hogy a beruházási költségek négy év elteltével – még gyenge konjunkturális kilátások ellenére is – alacsonyabbak, mint az elért eredmények. Az államháztartás ilyenkor egymást kiegészítő hatásokból profitál: a konjunkturális, illetve regionális politikai impulzusokból, a növekvő közvetlen foglalkoztatásból, a munkanélküli segélyek költségeinek csökkenéséből stb. Az EGSZB örülne, ha ezen a területen is fokoznák a kutatási tevékenységeket és a bevált gyakorlati megoldások átadását.

4.3 **Beruházások a gyermekek érdekében.** Az Európai Bizottság korai beruházások révén megvalósítható megelőző intézkedéseket szorgalmaz annak érdekében, hogy javuljanak a gyermekek (és nem csak a hátrányos társadalmi-gazdasági helyzetű gyermekek) esélyei a fejlődésre és a társadalmi életben való részvételre.⁽¹⁸⁾ „Beruházások a gyermekek érdekében” című ajánlásában az Európai Bizottság bemutatja, hogy a gyermekszegénység elleni, megelőző beruházások sokféle intézkedéssel megvalósíthatók. Itt nyilvánvalóvá válnak a színvonalas ellátóhelyek létrehozásának kedvező hatásai: tehetséggondozás, a korai iskolaelhagyás kockázatának csökkenése, jobb foglalkoztatási esélyek főként a nők tekintetében, illetve regionális szintű növekedési impulzusok.⁽¹⁹⁾

4.4 **Oktatási, illetve az ifjúsági munkanélküliség elleni küzdelmet szolgáló beruházások.** Európa csak akkor tekinthet felkészülten a jövőbe, ha megemeli a képzettségi szintet és felszámolja az általános és szakképzés hiányosságait. Az emberek és a gazdaság szükségleteinek megfelelő oktatási beruházások nagyobb termelékenységhez és magasabb adó- és társadalombiztosítási bevételekhez vezetnek. OECD-számítások szerint az oktatásra fordított közkiadások tényleges megtérülése átlagosan 7,8 %-os.⁽²⁰⁾ A fiatalok foglalkoztatásának támogatása a szociális beruházásokra irányuló nemzeti stratégiák szerves részét kell hogy képezze. Indokolt az a tagállamokkal szembeni elvárás, hogy hathatós intézkedéseket dolgozzanak ki a fiatalok és különösen a nem foglalkoztatott, oktatásban és képzésben nem részesülő, ún. NEET-fiatalok számára. Az Eurofound becslései alapján a fiataloknak a munkaerőpiactól és a képzési rendszertől való eltávolodásából adódó gazdasági veszteség évente több mint 150 milliárd euróra tehető (az európai GDP 1,2 %-a).⁽²¹⁾

⁽¹²⁾ Drivers of Female Labour Force Participation in the OECD [A nők munkaerő-piaci részvételének mozgatórugói az OECD-ben], OECD Social, Employment and Migration Working Papers 145, OECD Publishing, Thévenon Olivier (2013).

⁽¹³⁾ „A tanulmány eredménye: a 2010-ben mobil szolgáltatásokba befektetett minden euró 3,70 eurós ellenértéket generált (9. o.)”, Studie zum gesellschaftlichen und ökonomischen Nutzen der mobilen Pflege- und Betreuungsdienste in Wien mittels einer SROI-Analyse [A beruházások társadalmi megtérülésének elemzésén alapuló tanulmány a bécsi mobil ápolói és gondozói szolgáltatások társadalmi és gazdasági hasznáról], Schober, C. et al (2012), Bécs.

⁽¹⁴⁾ SWD(2012) 95 final.

⁽¹⁵⁾ HL C 11., 2013.1.15., 4.7.5. pont.

⁽¹⁶⁾ Zur ökonomischen Notwendigkeit eines investiven Sozialstaates [Gazdasági szempontból miért van szükség beruházó szociális államra?], WIFO, Famira-Mühlberger, U (2014), Bécs.

⁽¹⁷⁾ Investiver Sozialstaat Wachstum, Beschäftigung und finanzielle Nachhaltigkeit Volkswirtschaftliche und fiskalische Effekte des Ausbaus der Kinderbetreuung in Österreich [Beruházó szociális állam – Növekedés, foglalkoztatás és pénzügyi fenntarthatóság: A gyermekgondozás fejlesztésének gazdasági és fiskális hatásai Ausztriában], AK Europa (2013), Brüsszel, illetve Eurofound (Ref.: EF1344).

⁽¹⁸⁾ Lásd: The rate of return to the HighScope Perry Preschool Program, Heckman, J.J., et al. (2010), Journal of Public Economics, 94. szám (1–2), 114–128. o.

⁽¹⁹⁾ COM(2013) 778 final.

⁽²⁰⁾ Lásd a 18. lábjegyzetet.

⁽²¹⁾ Fiatalok és nem foglalkoztatott, oktatásban és képzésben nem részesülő személyek Európában: első eredmények, Eurofound (EF1172HU).

4.5 Beruházások a foglalkoztatás ösztönzése terén. A magas munkanélküliség – főként az ifjúsági és tartós munkanélküliség – nem csak az érintettek és környezetük számára jelent súlyos terhet. A munkanélküliség tartóssá válása az államháztartást is komoly kihívás elé állítja, melyet szakképzési programok és a munkahelyteremtés támogatása révén kell kezelni.⁽²²⁾ Minél tovább tart a munkanélküliség, annál nehezebb megfelelően összehangolni a munkaerő-piaci kínálatot és keresletet. A képzésbeli és munkatapasztalatbeli hiányosságok éppen a tudás- és technológiaalapú gazdaságokban akadályozzák számottevően azt, hogy a munkavállalók tartósan megvethessék lábukat a munkaerőpiacon.

4.6 Beruházások a demográfiai változás kezelése és az idősök foglalkoztatási esélyeinek javítása terén. Az EGSZB már több ízben megállapította, hogy a munkaerőpiac a demográfiai változás kezelésének a kulcsa. Ha jobban kiaknázzák a foglalkoztatásban rejlő potenciált, a járulékfizetők és az ellátást igénybe vevők közötti arányt az idősök számának növekedése ellenére is messzemenően egyensúlyban lehet tartani.⁽²³⁾ Bár a korszerkezet eltolódása előre látható volt, számos tagállamban eddig nem ruháztak be eleget az idősödést figyelembe vevő foglalkoztatásnak kedvező feltételek (az életkornak megfelelő munkakörülmények) és a nagyobb munkaerő-piaci részvétel érdekében.

4.7 Beruházások az egészségmegőrzés és a rehabilitáció terén. Kedvező hatásokról lehet beszámolni az üzemi és üzemen kívüli egészségvédelem kapcsán is, mivel a munkaképesség és a munkanélkülivé válás kockázata szorosan összefügg a testi és lelki egészséggel. Ha nem kerül sor időben a veszélyek felmérésére és a beavatkozásra, nemcsak az érintettek járnak rosszul, de a társadalomra is magasabb költségek hárulnak. Az államháztartások fenntarthatósága érdekében többet kell beruházni a megelőzésbe.

4.8 Beruházások a szociális lakhatás terén. Az Európai Parlamenthez és a Régiók Bizottságához hasonlóan az EGSZB is úgy látja, hogy a szociális lakhatás a társadalmi kohézió kulcseleme, ezért európai keretet tart szükségesnek ezen a területen.⁽²⁴⁾ A szubszidiaritás elvét azonban be kell tartani oly módon, hogy a tagállamok továbbra is maguk határozzák meg a szociális lakhatás kritériumait. Az ilyen beruházásokkal egy sürgető társadalmi igényt lehet kielégíteni (különösen a szegénység elleni küzdelem és a társadalmi befogadás terén), egyben munkahelyeket lehet teremteni a régiókban, ami stabilizálja a gazdaságot és – például a fűtési rendszerek felújítására irányuló beruházások révén – elősegíti az éghajlatváltozás és az energiaszegénység elleni küzdelmet.⁽²⁵⁾

4.9 Beruházások az akadálymentes társadalom érdekében. Az EGSZB már több ízben kiemelte az akadálymentes társadalom támogatásának szükségességét.⁽²⁶⁾ Ennek érdekében a szociális beruházások keretében hangsúlyt kell fektetni többek között az olyan beruházásokra, amelyek a minden életkornak és a fogyatékkal élőknek is megfelelő közterületek és lakások kialakítására, mobilitást ösztönző infrastruktúrák kiépítésére és arra irányulnak, hogy a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok könnyen igénybe vehető, megfizethető és színvonalas szociális szolgáltatásokban részesülhessenek.

4.10 Beruházások a szociális vállalkozások terén. Az EGSZB üdvözlöi, hogy az Európai Bizottság elismeri a szociális gazdaság fontos szerepét a szociális beruházási csomag végrehajtásában. A szociális vállalkozások gyakran közvetlenül részt vesznek a végrehajtásban. Ahhoz, hogy segítséget kapjanak ezeknek a feladatoknak az elvégzéséhez, fontos, hogy egyszerűbb és a szociális vállalkozások üzleti modelljének inkább megfelelő módon férhessenek hozzá közpénzekhez és magántőkéhez. A tagállamok nagyobb mértékben élhetnek innovatív finanszírozási lehetőségekkel, például a magánszektor bevonása révén, ami költségvetési megtakarításokat is eredményezhet.⁽²⁷⁾ Az EGSZB azonban ismételt hangsúlyozza, hogy ennek semmiképpen sem szabad a szociálpolitika kommercializálódásához vagy széttagolt megközelítéséhez vezetnie. Az állam nem bújhat ki szociálpolitikai felelőssége alól.⁽²⁸⁾

5. Politikai ajánlások

5.1 A preventív szociális beruházások felé forduló irányváltáshoz el kell térni az egyoldalú, szigorú megszorító politikától

5.1.1 Az EGSZB szerint a szociális szolgáltatások kiterjesztése hatásosabban elősegíti a munkahelyteremtést, mint a közkiadások bármely más formája. Ezért szorgalmazza, hogy Európában haladó szellemben és fenntarthatóan fejlesszék tovább a jóléti állapotot, hogy ki lehessen bontakoztatni az ebben mint az európai gazdaság további termelőjében rejlő lehetőségeket.

⁽²²⁾ Why invest in employment? A study on the cost of unemployment [Miért kell beruháznunk a foglalkoztatásba? Tanulmány a munkanélküliség költségeiről], Idea Consult (2012), Brüsszel.

⁽²³⁾ HL C 376., 2011.12.22., 74. o.

⁽²⁴⁾ Az EP 2013. június 11-i állásfoglalása (2012/2293(INI), HL C 9., 2012.1.11., 4. o.

⁽²⁵⁾ Az EP állásfoglalása a szociális beruházásokról szóló európai bizottsági közlemény tárgyában (PE508.296v01-00).

⁽²⁶⁾ Lásd például: TEN/515 – „Az akadálymentesség mint emberi jog” (a Hivatalos Lapban még nem tették közzé) és HL C 44., 2013.2.15., 28. o.

⁽²⁷⁾ Lásd a 3. lábjegyzetet.

⁽²⁸⁾ HL C 271., 2013.9.19., 91. o.

5.1.2 Egy átfogó szociális beruházási csomag sikeres végrehajtásához és átültetéséhez megbízható makrogazdasági és intézményi beágyazódásra van szükség. A kiadáscsökkentés egyoldalú politikájának megváltoztatása nélkül nem érhető el a sikeres munkaerő-piaci integráció, de az sem, hogy a társadalom minél szélesebb rétegei méltányos módon részt vegyenek a társadalmi és gazdasági életben.

5.1.3 Az EGSZB a szociális beruházási csomag és az ehhez kapcsolódó kihívások fényében még egyszer nyomatékosan kéri, hogy valósítsanak meg egy, a GDP 2 %-át kitevő európai konjunkturális és beruházási programot. ⁽²⁹⁾

5.2 Pénzügyi garanciák nélkül nem lehet kiaknázni a szociális beruházásokban rejlő társadalmi és gazdasági lehetőségeket

5.2.1 Csak akkor lehet hiteles a paradigmaváltás a legfontosabb cselekvési területekkel (például az oktatás-, a szociál-, a munkaerő-piaci és az egészségügyi politikával) kapcsolatos beruházási és megelőzési stratégiák irányába, ha biztos a finanszírozás – mind az uniós költségvetésben, mind pedig a tagállamok államháztartásában.

5.2.2 Az EGSZB megismétli, hogy meggyőződése szerint a következő költségvetési kiigazítások során nem szabad tehát csak a kiadási oldalra figyelni, hanem a közkiadások hatékonyságának és célravezetőségének fokozása mellett elkerülhetetlen különböző új bevételi források feltárása. ⁽³⁰⁾ Az EGSZB ezzel összefüggésben úgy véli, hogy erősíteni kell a tagállamok adóbevételi alapját, többek között a pénzügyi tranzakciók megadóztatása, az adóparadicsomok felszámolása, az adóverseny befejezése, valamint az adócsalás és adókikerülés elleni intézkedések révén. Ezen túlmenően valószínűleg célszerű általánosan átgondolni az adórendszereket, ennek során pedig figyelembe venni a jövedelmekből és vagyonokból származó különféle típusú hozzájárulásokkal kapcsolatos kérdéseket. ⁽³¹⁾

5.2.3 Az EGSZB egyetért az Európai Bizottsággal abban, hogy az Európai Szociális Alap (ESZA) legyen a szociális beruházások támogatásának legfontosabb eszköze és az ESZA 20 %-át minden tagállamban a társadalmi beilleszkedésre és a szegénység leküzdésére különítsék el. Az EGSZB szerint azonban más uniós alapokat is be kell vonni. Így az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA) és az Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA) eszközeit is jelentős mértékben fel kellene használni szociális szolgáltatásokhoz, például gyermekgondozáshoz, ápoláshoz vagy a vidéki mobilitáshoz, és rendelkezni kell róluk a nemzeti megállapodásokban.

5.2.4 Az EGSZB határozottan bírálja azt a kitételel a gazdasági kormányzás rendszerében, amely szerint az EU makrogazdasági követelményeinek be nem tartása esetén büntetésképpen csökkentik a kohéziós eszközöket. Ez egyfelől prociklikus és korlátozó módon hat a gazdasági fejlődésre, másfelől éppen a kedvezményezett országokban gördít akadályokat a pótlólagosan szükséges beruházások elé. Ehelyett inkább ösztönözni kell a növekedést, és támogatást kell nyújtani ahhoz, hogy tovább lehessen növelni az európai társfinanszírozási arányt – főként a gazdasági válság által leg súlyosabban érintett országokban.

5.3 A szociális beruházásoknak állandó helyet kell kapniuk az Európa 2020 stratégiában és az európai szemeszterben

5.3.1 Az EGSZB kéri, hogy az európai szemeszter koordinációs folyamatában kapjanak nagyobb hangsúlyt a szociális beruházások. Ezt a hangsúlyeltolódást a növekedési jelentésekben és az országspecifikus ajánlásokban egyértelműen érvényesíteni kell. Világossá kell tenni, hogy a nagyobb arányú szociális beruházások összhangban állnak a növekedést elősegítő költségvetési konszolidációval.

5.3.2 E cél elérése érdekében az EGSZB támogatja az Európai Bizottságban kezdeményezett vitát arról, hogy a költségvetési egyensúlyi szabályt („arany szabály”) alkalmazva a GMU fiskális szabályrendszere keretében a jövőorientált közberuházásokat vegyék ki az állami nettó kiszámításából. Ezzel elkerülhető a hosszú távon nettó nyereséges beruházások meghiúsulása. Az EGSZB annak megvitatására ösztönöz, hogy a költségvetési egyensúlyi szabályt nem lehetne-e alkalmazni az uniós strukturális alapok eszközeiből támogatott szociális beruházásokra is.

5.3.3 A szociális beruházások támogatása központi helyet kell hogy kapjon a növekedésről és a foglalkoztatásról szóló integrált iránymutatások átdolgozásában az Európa 2020 stratégia 2014-es félidei felülvizsgálata során.

⁽²⁹⁾ Lásd: HL C 133., 2013.5.9., 77. o., 3.2.4. pont.

⁽³⁰⁾ Lásd: HL C 143., 2012.5.22., 94. o., 4.3. pont.

⁽³¹⁾ Lásd: HL C 143., 2012.5.22., 23. o., 6.1.3.1. pont.

5.3.4 Az EGSZB elengedhetetlennek tartja, hogy a szociális beruházások végrehajtásáért felelős szereplőkkel minden szinten többet konzultáljanak, részletesebben tájékoztassák őket, illetve vonják be őket a döntéshozatalba és a nyomon követésbe.

5.4 *Jobb módszertan és hatékonyabb eszközök a szociális beruházások terjedését célzó stratégia sikerének mérésére*

5.4.1 A jövőbeli politikák kialakításakor a döntéseket körültekintőbben, holisztikusabb módon kell megalapozni. A szociális beruházásokat illetően általánosságban egy időviszonylatban lendületesebb, életciklus-orientált és preventív megközelítésre kell törekedni, amely pontosabban tükrözi a költségeket, mint egy egyszerű költség-haszon elemzés. ⁽³²⁾

5.4.2 A különféle szakpolitikai területek közötti sokrétű összefüggésekre való tekintettel jobb sikermérő módszertanra és nagyobb átláthatóságra lesz szükség, például költség-hatás viszonyok formájában, az össztársadalmi haszon definícióját vagy olyan forgatókönyveket alkalmazva, melyek a közép- és hosszú távú kilátások figyelembevételével ismertetnek különféle szakpolitikai intézkedéseket az idő függvényében.

5.4.3 Egy lehetséges első lépést jelentene a meglévő, szabványosított hosszú távú előrejelzések metodológiai továbbfejlesztése különálló – köztük a demográfiai trendekkel összefüggő – kiadási területeken (például oktatás, ápolás, egészségügy, nyugdíjak). Az idősödésről szóló 2015-es jelentés jó alkalom lenne arra, hogy felmérjük a nemzeti adottságokkal összhangban szükséges és költségvetésből finanszírozott szociális beruházások „hozamát”. Ezt mindeddig elhanyagolták, ami rendszerint torz és túlzó költségbecslésekhez vezetett.

5.4.4 Nyitott kérdés az is, hogy a GMU jelenlegi intézményi keretében milyen jelentőséget tulajdonítsunk a társadalmi mutatóknak. Ha a mutatóknak a politikai irányvonalak tekintetében reális jelentőséget akarunk tulajdonítani, akkor mindenképpen törekedni kell finomításukra.

5.4.5 Az EGSZB érdeklődéssel fogadja továbbá, hogy az Európai Parlament azt szorgalmazta az Európai Bizottságnál, ⁽³³⁾ hogy a tagállamokban elért haladás figyelemmel kísérése érdekében a Bizottság dolgozzon ki egy riasztási mechanizmussal is ellátott eredménytáblát a szokásos szociális beruházási mutatókhoz, a tagállamokat pedig arra szólította fel, hogy mérlegeljék egy olyan „szociális beruházási csomag” elfogadását, amely beruházási célokat tűz ki és ellenőrzési mechanizmust hoz létre.

5.5 *A szociális beruházási csomag végrehajtását szolgáló szakpolitikai ütemterv átdolgozása és konkretizálása*

5.5.1 Az EGSZB túlságosan defenzívnek tartja azt a szakpolitikai ütemtervet, amelyet az Európai Bizottság a szociális beruházási csomag végrehajtásához dolgozott ki, ezért arra kéri a Bizottságot, hogy terjesszen elő egy konkrétabb és hosszabb távú (legalább 2020-ig szóló) ütemtervet.

Kelt Brüsszelben, 2014. március 26-án.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Henri MALOSSE

⁽³²⁾ Lásd: Európai Bizottság, Szociális menetrend, 2013. május, 15. o.

⁽³³⁾ Lásd a 27. lányszöveget.